Ч. 168. Львів, Четвер, дня 27. липня (9. серпня) 1900. Річник IV.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року 2·50 зр. (5 кор.)
на місяць . 85 кр. (1 к. 70 с.)
За границею:
на цїлий рік . . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . . 8 рублїв або 16 франків
Поодиноке число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не вовьмеш милости і віри не вовьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановних псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о год. 6-ій пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 9 **ул. Коперника (Лїндого ч. 9.)** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гаусмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженя. — Реклямациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 10 кр. від стрічки, а в »Надісланім« 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Події в Китаю.

Здає ся, що борба білої та жовтої раси стала історичною конечностию, бо хоть обі сторони вагають ся та отягають ся кинути собі отверто рукавицю, то події дня пруть їх чим раз більше до борби. Після донесень шанґайских дневників надійшла там вість посредством приватного куриєра від американьского посла в Аскінї, Конґера, такого змісту: Коли маєте прибути нам з помочию, то прибувайте зараз. В Пекінї нема жадного правительства. Власть спочиває в руках війска, яке постановило вигубити чижинців.

Однак, коли-б Пекінцї справдї ріпились були зірвати за собою мости, то тих кількасот Европейців в анґлїйскій амбасадї було-б вже давно найшло такий конець, як то рознесли були дневники по цїлім сьвітї. Натомість Лїгунґчанґ повідомив консулярне тїло в Шанґаю, що европейскі посли в Пекінї опустили вже в пятницю місто під китайскою ескортою, для тимчасового перенесеня ся до Тієнтсіну. Коли се є правдою, то не було би сумнїву про добру волю китайского правительства, щоби удержати дипльоматичні зносини з цивілїзованим сьвітом. Не лише що випускають послів живцем і боронять їх власною ескортою против зревольтованого народа, але навіть не видаляють їх з краю, тілько просять »тимчасом« переселити ся до Тієнтсіну.

Та китайске правительство є безсильним супротив руху мас, до якого прилучила ся і армія. Standard доносить з Тієнтсіну, що в околици збирають ся чим раз сильнїйші ватаги узброєної кінниці і піхоти китайскої, які виносять по кілька і кільканацять тисяч. Те саме письмо доносить, що Лїгунґчанґ просив цїсаря о 9 місячну відпустку. Лїгунґчанґа порушила до живого вість, що двох членів чунґлїямену, які були прихильні чужоземцям, покарано смертию, та навіть не стято їх, але перерубано на половину.

Здає ся, що сей факт говорить найяснїйше, якою дорогою піде дальший хід китайского руху.

Так само і зі сторони союзних війск, як і правительств виступають деякі завести, сумнїви, обчисленя і т. д., що спиняють заповіджений похід на Пекін, але сам хід подій веде до сего. З Льондону доносять, що член палати громад Морґан звернув ся був до Лїгунґчанґа з телєґрафічною просьбою, щоби в цїли занеханя війни він постарав ся о се, щоби европейскі війска могли увійти до Пекіну, висвободити послів та відтак в Тієнтсінї розпочати мирні уклади. Лїгунґчанґ відповів, що се є безусловно неможливим. З хвилею, коли союзні війска рушать на Пекін, цїлий Китай піднесе оружє против наїздників.

Положенє в Тієнтсінї є після найновійших донесень таке: Ухвала що-до вимаршу сполучених війск на Пекін, котрий мав наступити дня 1. серпня, змінено. Американцї і Японцї заявили ся за сим, аби ждати на поміч. Росияни і Французи прилучили ся до тої гадки. Анґлїйский командант хоче безпроволочно розпочати марш, але не може свого пляну виконати, бо має лише 3000 війска. Бюро Райтера доносить з Тієнтсіну дня 30. липня: Два тисячі росийских і японьских вояків виконало рано рекоґносцийний марш в північнім напрямі на Пейтсан. Коло Нунтсану війска стрітили ся з Китайцями, котрі обсадили сильні становиска. Японьскі армати розпочали пальбу, але китайска артилєрия не відповідала. З того заключають, що китайска позиция в Нунтсані є лише передною сторожию. Китайскі гармати стоять, здає ся, в самім Пейтсанї, о три милї дальше, де становиска Китайців мусять бути о много сильнїйші. Сили Китайців в Нунтсанї обчисляють на 5000 вояків. Японцї мали 3 убитих, 25 ранених. Приготованя до вимаршу на Пекін майже закінчені, союзні війска вирушать на північний захід в напрямі до Гсіку. До Вешинґтону доносить ґенерал Шаф з Тієнтсіну під днем 3. с. м.: В наслїдок ухвали, запавшої на конференциї командантів союзних війск, щоби з Китайцями звести битву, ударили японьскі, анґлїйскі і американьскі війска в силї коло 10.000 на неприятеля, що заняв сильні становиска під Пейтсанґ в силї коло 30.000 людий. На правім крилї били ся Росияни і Французи в силї 4.000 людий.

Так отже битви стають чим раз тяжші і численнїйші, а ненависть між жовтою а білою расою чим раз завзятїйшою. Наконець подаємо ще звістку про австрийский віддїл, який бере участь в китайскій хуртовинї. Забрала она кілька жертв з австро-угорского корабля «Зента», а именно капітана Томана і трех моряків. З сеї причини видав командант маринарки, адмірал Шпавн, дневний приказ, повідомляючи, що цїсар висказав маринарцї своє співчутє з причини тої страти і найвисше вдоволенє з дїяльности і вірности австро-угорскої маринарки. Цїсар задержав для полеглих на поли борби горячий спомин і надіє ся, що цїла маринарка подїляє жалобу, яка вкрила вдову по Томанї. Цїсар переслав також вдові своє найвисше співчутє разом з найвисшим признанєм і вдоволенєм зі служби померщого і згадав притім про заслуги, які Томан положив коло покійної цїсаревої. Імена иньших погибших вояків мають бути подані до відомости монарха сейчас, скоро лиш надійде про них вість. Адмірал Шпавн додав в приказї, що ті найвисші слова признаня найдуть в серци кождого моряка живий відгомон. — Після телєґрафічної вісти, корабель «Мария Тереса»

4

МОРОЗЕНКО.

Панаса Мирного.

(Далї).

— А деж він живе? де єго хата? спитав ся Пилипко.

— На дворі, сину... Де віхало найстрашнїйше та холод найлютїйший — там єго й хата...

— Якже він не змерзне, мамо? Ти кажеш, що він старий, а от — не боїть ся холоду.

— Чогож єму бояти ся, коли він і є сам холод.

Пилипко задумав ся. Дивно єму і чудно єму... Він знає, що таке холод, він бачив не раз і віхало... Непривітне все те, дошкуляє... Оже щоб то було старе або молоде — він не знає, щоб мало обличчя — не бачив... А от мати дїдуганом Морозенка взиває... Він знає і дїда — старого, горбатого, з білою бородою і запалими підсліпуватими очима... Оже то дїд добрий — нїчого не зашкодить. А от Морозенко — каже мати — кусаєть ся...

— Мамо! А бачив хто Морозенка, який він?

— Не знаю, моя дитино... Я не бачила, то й не знаю. А люде кажуть, що він старий-старий та кремезний... Голова — з гору; замість волося, укрита снїгом; а борода сплетена з довгих-предовгих віскряків, що намерзають у ясний день під стріхами... А нїщо так у него — як зуби! Наче голочки, гострі, тонкі — непримітні; він, як кусає ними, то впускає у тїло... Через те воно так і болить та трудить, як він угородить в єго свої зуби!

— І очи є в него, мамо?

— Е, сину... Кажуть: очи в него з криги — білі та блискучі, от як тонкі скалочки з леду бувають, тілько замісто чоловічків у них холодні огники сьвітять... Страшні такі очи, крий Господи! Як наведе він ними на кого, — так наскрізь холодом і пронизе!

— А ноги він має? і руки?

— Є ноги і руки... Ноги — в земли, не видно; а руки — довжелезні хапала; він ними завжде махає... Холодом дихне, а руками махне, — так по всьому сьвіту снїгом та холодом і стеле... А як розсердить ся чого, то ще дужше руками замахає, — тодї уже цїле віхало здіймає.

— Нехай єму всячина, який він страшний, мамо! глибоко зітхнувши, мовив Пилипко.

— Страшний, сину... А найстрашнїйший малим дїткам. Він їх любить кусати, а часом і зовсїм собі забирає.

— Я ж, мамо, не малий; менї єго нїчого боять ся.

— Бій ся і ти, синку. Ти великий на те, щоб тебе у гору підняти, або матери на руки взяти; а Морозенкови — ти саме впору. Таких, як ти, він найбільш долюбляє... Часом буває, ви вискочите на двір, — то він зараз і почне з вами загравати: за пальчики кусає, або за носа лове, а то — на щоцї улипе такого холодного поцїлунку, від него аж шкура побілїє, а потім — геть злущить ся... Тож — коли він вас у селї недалеко від домівки застукає, а як — не доведи Боже! — де в голому поли, або у лїсї заскоче, то там уже і душу витягне.

Пилипко замовк, притаївши духа; мовчала і Катря. Завдавши синови такого страху, вона була певна, що він побоїть ся піти посипати. Її тілько того і треба, щоб він не зірвав ся у такий холод, в таку далеку путь! Їй самій, привишній до всякої лихої години — і то часом аж на плач бере, як вискоче на двір... А тож то єму — малому! без одежи теплої, без чобіт добрих... Хай трохи попомлїє душею від страху, а як засне — переспить... Страх минеть ся, забудуть ся ті страховища, що душу лякали, сон своїм спокоєм все те заснує; а все-ж зостанеть ся споминка про ту страховину і та споминка одхасне сина від лихого заміру.

прибув вчера до порту Ву-сун в Китаю, звідки по кількагодиннім перестанку поїхав дальше, до Таку. На покладї всї здорові.

З окраїн Руси.

(Румуньска епархія греко-католицка в Великім Варадинї на Угорщинї і рускі парохії приналежні до неї).

По заснованю того першого греко-католицкого епископства в Фоґараш слїдувало заснованє в XVIII. віцї ще і другого епископства в Великім Варадинї (Grosswardein), а то з тої причини, що епископство фоґарашске обіймало лише греко-католиків сїмогородских — а Румуни на Угорщинї, принявші унїю, підлягали юрисдикциї того латиньского епископа, в котрого дієцезиї мешкали. Ширенєм унії межи Румунами ревно займав ся латиньский епископ Великого Варадину, ґраф Емерик Чакі (1712—1732), котрий взявши собі Сицилїйця грецкого обряда, знаючого також і румуньский язик, Павла Лясльо, до помочи при ширеню унії, іменував єго вел.-варадиньским каноніком і греко-католицким архидияконом. Єго трудами доконано, що вже в роцї 1725 було над 70 парохій румуньско-унїятских, підвласних латиньскому епископови в Великім Варадинї.

Латиньский епископ вел.-варадиньский, Миколай ґраф Чакі, старав ся у римского престола о придане єму помічного епископа греко-румуньского обряду, що єго наслїдник ґр. Павло Форґач отримав. Епископ Форґач мотивував своє прошенє тим, що в єго дієцезиї є много вірних грецкого обряда — котрих язика не знає. Папа Венедикт XIV., 2. липня 1748 р., по выслуханю вперед гадки латиньского митрополита в Кальоча і на прошенє цїсаревої Марії Терези придав єму на ритуального епископа, для вірних грецкого обряда, о. Мелетия Ковача, родом Македонця, та визначив єму 1.500 фльоренів з доходів столових латиньских епископів вел.-варадиньских.

В роцї 1765 виказує вже шематизм латиньскої дієцезиї вел-варадиньскої (тодї перший раз друкований) 95 парохій греко-католицкого обряду, управляних епископом-вікарієм грецкого обряда, Мелетиєм (Meliteum) Ковачем. По єго смерти в роцї 1770, старала ся цїсарева Мария Тереса утворити окреме греко-католицке епископство в Великім Варадинї і іменувала епископом пароха вел.-варадиньского, Мойсея Драґоші. Але папа Пій VI. не потвердив єго і радив в письмі з 30. падолиста 1776. цїсаревій відложити ту справу задля трудностий. По усуненю сих трудностий вийшла 16. червня 1777. буля ерекцийна нового греко-католицкого епископства в Великім Варадинї. В тій булї потвердив папа Пій VI. Мойсея Драґоші епископом. Вікарият греко-католицкий рівночасно зносить ся. Для епископа визначає ся 6.000 зр. на удержанє на добрах обезпечених; заводить ся Presbyterium (капітулу), консистор. Границї епископства заключали ся границями комітатів: Бігар, Бекеш в области лат. дієцезиї вел.-варадиньскої, дальше комітатів Арад, Чанад в Банатї темешварскім, в окрузї лат. дієцезиї Чанад і в комітатї Чонґрад, в лат. дієцезиї Вайцен (Вацові).

Іменованє епископів застережено королям угорским. Се епископство грек.-католицке поставлено під власть латиньских митрополитів-примасів остригомских (Gran). Буля поручає заведенє семинара для клириків після тридентского собора — зреставрованє катедри і Montis Pietas (заставничий банк). Папа Пій VI. поручає митрополитї остригомскому спомагати нового греко-католицкого епископа. Дотацию отримало ново основане греко-католицке епископство варадиньске в добрах земских в Белєнє, котре то добро вперед належало до епископства великоварадского, обряда латиньского. Історик подає до сего слїдуючі заміти. Коли цїсар Леопольд I. добра належні до епископства лат. обряда в Вел.-Варадинї, потрачені відтак через війни турецкі і неспокої реформациї на Угорщинї, jure postlimimii вернув і обновив, розпорядив цїсар Кароль VI. р. 1733., щоб з дібр повернених лат. епископству варадиньскому ішло 17.000 на утриманє епископів латиньских — решта доходів, щоб ішла на потреби релїґії католицкої в епархії в загалї: на *парохії, школи і клир* католицкий так латиньского, як і *грецкого обряда*.

Ті остаючі доходи ішли до т. з. каси папохів, на потреби католицкої релїґії. Дієцезиї і латиньский епископ складав з них рахунок цїсареви через митрополитів в Кальоча.

Греко-католицкий вікарият вел.-варадиньский зістав піднесений на окреме греко-кат. епископство вел.-варадиньске і дієцезия вел.-варадиньска на дві части стала подїлена *після обряду* — то з уваги на се, каже папа Пій VI. в дотичній булї, що греко-католицкий вікарият з клиром, церквами і школами з фондацій варадиньского епископства був дотований, щоб по роздїлї дієцезий не повстали які сумніви, папа Пій VI. всї добра потрачені, а цїсарями повернені, прилучує до латиньского епископства з виїмкою *дібр Белєнє, Бель і Вашко*, котре апостольским розпорядком відступає з дібр латиньского епископа і інкорпорує епископству греко-католицкому вел.-варадиньскому на завсїгди, щоб з тих дібр мав усталений дохід греко-кат. епископ (6.000). З сих дібр мали одержувати дальше: капітулярні свої portiones, а именно перший пралат 700 зр., другий 600, 3 каноніки по 500 зр., на утриманє катедри 500 зр., на утриманє питомців 1.200 зр. і на інші потреби греко-кат. епархиї вел.-варадиньскої, як се в актах фундацийних подрібно постановляєсь, часть доходів до каси парохів на розширенє унії. Рескрипт цїсаревої Марії Терези мотивує віддачу добра: Белєнє для греко-кат. епископів тим, що в Белєнє єсть людність унїятска, але тоже і велика часть знова до шизми повернула, так що епископ, яко dominus terrestris буде мати більше сили і впливу, одних в унії утвердити, а других навернути і папа Пій VI. зарядив, щоб доходи 2 дібр Бель і Вашко відсилались до каси парохів, а то на розширенє унії, на утриманє питомців в Відни в семинари у св. Варвари, як тоже на потреби греко-кат. епархій мукачівскої і крїжевацкої. Для вірних в комітатах Торопталь, Темеш і Красссо установлено задля віддаленя вікарият в Темеси.

Богослови мали в латиньскім семинари вел.-варадиньскім побирати науку, канонїк кустош має їх учити грецких обрядів. Питомцї греко-католицкі з латиньского семинара вел.-варадиньского відвідують в неділї і сьвята свою греко-кат. церков. Справа дотациї греко-католицкого епископа тягнула ся 4 роки з великим огірченєм, так, то латиньске епископство вел.-варадиньске від 1776—1780 не було з тої причини обсаджуване. Папа Пій VI. закінчив спір сею булею. Фондацийну грамоту потвердив опісля цїсар Йосиф II. і греко-католицка епархія варадиньска приняла як дочка на вічність добро Белєнє з фундациї короля угорского св. Володислава, яку він установив для дієцезиї лат.-варадиньскої.

(Далї буде).

З полїтичного поля.

Подорож президента мінїстрів до Ратот, в відвідини до угорского премієра Селя, дала австрийскій прасї нагоду до всяких полїтичних комбінаций. Однак ся подорож була звязаною радше з економічними справами держави, як з полїтичними. Угорске правительство стремить всїма силами до витвореня великого та цвитучого, угорского промислу. Очивидно, що сей розвій відбуває ся з уменьшенєм ринків відбуту для австрийского промислу. Але на се нема ради. Однак послїдними часами угорске правительство заняло просто вороже становиско против австрийского промислу, яке не дасть погодити ся з торговельно-митовою унїєю, в якій стоять обі половини монархії. З сеї причини так віденьска, промислова палата, як і австрийский союз промисловців звернули ся з жалобою до австрийского правительства та з просьбою, щоби постарало ся о усуненє секатур, які дізнають австрийскі промисловцї в Угорщинї, та вимогло пошанованє для торговельно-митової унії, яка постанавляє, що правительства винні вироби промислу обох половин монархії трактувати однаково. Ся важна справа, яка підриває розвій промислу західно-австрийских країв, була правдоподібно предметом нарад в Ратот, бож звісно, що др. Кербер прикладає до економічних справ перворядне значінє.

Сойм краєвий в Істриї, се вічний волокита. Давнїйше радив в Паренцо і там є єго леґальний осїдок. Але звідтам треба було єго перенести, бо італїйска голота нападала славяньских послів, не даючи їм спокійно перейти улицею. За Баденього скликано сойм до Полї. Тепер зібрав ся він в Капо ді Істрія. Маршалок і видїл краєвий мають свій леґальний осїдок, як перед тим, в Паренцо. Тепер поставлено внесенє в соймі, щоби і їх перенести до Полї. Вибір добрий, бо се найбільше і найльояльнїйше місто, але ще не знати, чи найде ся потрібна більшість двох третин членів сойму, щоби се вне соне ухвалила, а звісно, славяньскі посли відтягнулись від нарад сойму.

Онодї відбула італїяньска палата послів засїданє, присьвячене памяти вбитого короля. Саля і ґалєриї були переповнені. Президент палати присьвятив королеви горячу згадку посмертну, приняту живими оплесками. Відтак бесїдники ріжних сторонництв складали заяви вірности для престола і висказали жаль по причинї страшного злочину, довершеного на особі короля Гумберта. В імени социялїстів складав таку заяву посол Тураті і протестував проти замаху на короля Гумберта. Кождий чоловік — говорив бесїдник — має право жити, а полїтичні убійства не мають нї цїли, нї здорової гадки.

Вона глянула на него. Пилипко не спав, лежав тихо; широко роскриті очі напрямили ся у куток печі; він ними і не змильне — так дивить ся прикро... Куди він дивить ся? що він там вбачає?... Він нїкуди не дивить ся... Погляд єго ганяєть ся за таємною думкою, що стоїть перед ним нерозгадавою марою, — як той нерозгаданий страх, що опанував єго душу і серце... Що воно? відкіля воно?... Не питайте!... Чутно тілько, як оте страховище пронизує єго мале серце, як воно кидаєть ся у кожній жилотцї, озиваєть ся у кожному суставі... Оже назвати єго — не підбереш слова; піймати і розглядїти не натрапиш часу... Так пробігає блискавиця через наше тїло: не счуєш ся звідки — свитне, пронизе і — не знать, куди зникне...

— Синочку! пізно вже... ти спав би Ну, я тебе перехрещу, щоб нїчо лихе до тебе сонного не приставало, — мовила Катря, дивлючись на замислене личенько Пилипкове, і начала єго хрестити, а перехрестивши, здавила злегенька за носик — Пилипко усьміхнув ся, повернув ся боком до матери. Тиха дрімота почала єго колихати, злегка закривачи очі... Незабаром після того він заснув.

II.

Приспавши сина, зостала ся Катря одна з своїми думками самотними. Невеселі вони були у неї! Та й кому зійде на думку радість, коли на завтра нїчого їсти, нїчим в хатї покурити у люті морози?.. Як не забивай собі баки иньчими гадками, а думка про щоденні потреби скаредного життя верне тобі до єго, почне крутити та вертїти коло єго, — от як крутять ся голуби над пожежою... Дарма їм, що посмалять ся крила; байдуже, що незабаром огонь пожре їх тїло, як до сего пожер їх захист — оселю: несподїваве страховище вабить їх, тягне до себе... Кругом чорний морок, димище та курище розіпяло ся, а під ними — так видно та ясно! Доки сили стає, шугають вони, сполохані з гнїзд своїх, над широким полумям, в диму та курищи, в горячім від палу повітрі, — поки не посмалять ся. Тодї від знемоги опукою падають у жарке огнище.

Чоловік — не птиця, Катря — не голубка. Хоч кругом неї вихорилась пожежа злиденного життя, душила димом та чадом її знеможену душу; хоч у тому чорному диму і крутились та вертїлись її самотні гіркі думи, та не падали вони на огнище, не смалились і не горіли; а ще більше розпросторювались і гуляли собі по волї — не на безкраїм просторі, а в холодній хатині бючись об сирі стїни, заглядаючи у голі кутки, прислухаючись до пекучих перебоїв серця. То їй учувала ся своя голодна печія, то синів безпомошний викрик: »мамочко, їстки хочу! мамочко, папки! мамочко, змерз — холодно!«

(Далї буде).

Ухвалено дальше кілька внесень для звеличеня памяти короля Гумберта. І так н. пр. палата буде через 6 місяців прибрана в жалобу; депутация послів подасть королеви Вікторови Імануїлови і королевій Марґаретї адреси; память короля буде почтена уставленєм памятника і т. д. Вкінци президент палати візвав послів до участи в похороні і повідомив палату, що король Віктор Імануїл зложив в суботу присягу на конституцию.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: гр.-кат. Панталеймона; рим.-кат. Романа. В пятницю: гр.-кат. Прохора; рим.-кат. Лаврентия.

— **РОДИМЦІ! Присилайте фанти для дяківської льотериї! Купуйте льоси!** Фанти належить посилати до канцелярії дяківської льотерії, Львів, Коперника ч. 36 на руки Впр. о В. Яцковского, гроші до Дирекциї »Народної Торговлї«, Львів, Ринок. *Комітет.*

— **В Бережанах** дня 14. серпня о 2. год. пополудни видїл »Селяньскої Рани« устроює передвиборчі збори, на які запрошує всїх виборців кандидатів на посла.

— **Аматорске представленє** відбуде ся дня 12. с. м. в Старім Самборі заходами »Читальні Просьвіти«. Читальники відограють народну мельодраму в 3. дїях »Підгіряне«. Чистий дохід призначений на будову власного дому.

— **Женщини на унїверситеті**. З Відня доносять, що незабаром вийде оголошенє, після якого женщинам буде вільно вписувати ся як звичайним слухачкам на всї австрийскі унїверситети.

— **Еміґрация**. В липни с. р. виїхало до Америки через Осьвенцїм 382 осіб, а повернуло з Америки через се саме граничне місто 666 осіб, а іменно: 638 до Галичини, 1 на Буковину, а 27 до Угорщини.

— **Рільничий страйк в Борщівщинї перед судом.** Позавчера почала ся перед звичайним трибуналом окружного суду в Тернополї розправа проти селян з Кривча долїшного, обжалованих о злочин публичного насильства, бо погрозою смерти приневолили двірску службу до залишеня працї на двірских ланах. Розправою проводив сов. Топольницкий, яко вотанти засїли сов. Кравич, Гампель і Мандибур. Обжаловує заст. прокуратора Возняк, а обовони підняли ся: др. Данилович, Гриневецкий, др. Чайковский з Бережан і Навроцкий, субститут нотар. з Теребовлї. Др. Розен заступає пошкодованих. По полагодженю формальностий приступив трибунал до переслуханя обжалованих, а зізнаня їх дали докладний образ визиску, якого допускають ся обшарники на робітниках. Признають всї, що зібрало ся їх до 200 перед двором властителя Мельцера, але не в бунтівничім намірі, який їм приписує ся, але лише просили о підвисшенє платнї за роботу, бо чули ся покривдженими а то тим більше, що мусїли ще оплачувати ся, аби дістати роботу в дворі. Дневний заробок дорослого мужика досягав в лїтї ледви 25, а зимою 15 кр., дївки і хлопцї зарабляли денно в лїтї 10, а в зимі 8 кр., а до того аби дістати роботу в дворі заповів їм окоман Блявштайн, що мусять на єго полях зжати за дурно що найменьше копу або дві збіжа і обробити кукурузу. Так само касиєр, гуменний і лїсничий жадали від них безплатної для себе роботи, бо інакше не дістануть роботи в дворі. Були случаї, що окоман Блявштайн годив робітників по 25 кр., а виплачував лише 15 кр. Обжалований Онуфрей Николайчин був одним з тих, котрих Блявштайн в сей спосіб обдирав, і розповідає, що по великих переговорах виторгував від него ще 3 кор. Покликані прокуратором сьвідки не конче дописали. Сьвідок Шпіцер і Ґлембоцкий нїчого не видїли і не знають, а сьвідок Станислав Семяш чув там якісь крики, але о тім, що будуть бити чи забивати, не було і мови. Сьвідок сей пояснив також, чому служба двірска опустила двір, а зізнаня єго повалили найголовнїйший мотив акту обжалованя, бо показало ся, що парубки не з боязни перед покривдженими, але самі бачучи себе використуваними, опустили двір, і аж третого дня, коли підвисшено їм 3 лїтри збіжа на кождих 12 кірцях, а платню збільшено з 16 на 20 зр. річно, повернули назад до служби. Жандарми появили ся майже рівночасно з товпами і виступили против них дуже остро.—Тож коли оборонцї виступили з великим материялом доводовим, прокуратор видячи, що не удержить ся зі своїм обжалованєм, поставив внесенє на відложенє розправи в цїли доповненя слїдства. Трибунал по короткій нарадї прихилив ся до сего внесеня.

— **Справа Краттера.** Д-ра Фридриха Краттера, обжалованого о спричиненє депозитів своїх клїентів, віддано з початком липня під судово-лїкарску обсервацию. Причиною сего було єго дивне поведенє: дефравдация, виїзд до Америки, опісля скорий поворот звідтам, а вкінци намірене самоубійство в поїздї в Кракові. Се все має бути доказом єго незвичайного стану умислового.

— **Товариство «Бескид»**. Дня 6. серпня с. р. довершено в Сколїм уконституованя товариства «Бескид». До заряду товариства вибрано: посла Казимира Ройовского предсїдателем, а ґр. Каролля Дїдушицкого і о. Василя Давидяка, гр.-кат. пароха в Тухли, заступниками предсїдателя. Членами заряду вибрані: Бар. Юлїян Бруницкий з Підгорець, др. Добровольский адвокат з Долини, Людвик Фаац інспектор скільских дібр, Йосиф Ґерінґер ст. інжинєр зелїзниць держ., Ів. Крупиньский нотар з Болехова, Артур Мадейский нотар зі Сколього, Брон. Осуховский презес ради повіт. і посол з Турки, посол Теофіль Мерунович і о. С. Устиянович, гр. кат. парох в Головецку. До комісиї контролюючої вибрані: п. Гірш сов. дирекциї держ. дібр у Львові, Рудольф Яцковский сов. суду в Сколїм і др. Мироновичь, лїкар і бурмістр м. Сколього, а скарбником бар. Бруницкий в Підгірцях. Повибирано також комітети, котрим придїлено вже працї що-до розвою і піднесеня товариства.

— **Жидівска вдячність**. Масарский помічник, Семен Гнїдий, спостеріг коло костела св. Антона у Львові, що кількалїтний дїтвак, граючи ся пилкою, упав під колеса електричного трамваю, котрий в сїм місци в наслїдок значного спаду їде досить скоро. Мимо стараня машиниста віз находив ся вже майже над самим хлопцем. Гнїдий з нараженєм власного житя хопив хлопця за ковнїр і віднїс на безпечне місце. Здавало би ся, що родичі уратованого повинні бути вдячними Гнїдому, однак стало ся щось противного. Батько хлопця — як говорено — інжинєр державної зелїзниці, жид, подякував Гнїдому обидливими словами і грозив, що віддасть єго полїциї за відірванє хлопцеви ковнїра. — Перестрашений Гнїдий поприсяг, що нїколи в своїм житю не буде ратувати жидівских дїтий з під колїс електричного трамваю.

— **Радикальне лїченє**. Недавно відбули ся в Парижи пописи учеников музичної академії, і з сеї нагоди Journal помістив цїкавий епізод з житя Авбера, що через довші лїта був директором сеї академії Для Авбера становили пописи учеников найприкрійші хвилї в єго житю. Мукою для него було слухати, як один по другім виходили ученики на естраду і відігравали композициї, які найлучше знали. Кождого дня по сих »тортурах«, Авбер всїдав до повозки і велїв відвозити ся на стрільницю. Там пересиджував цїлими годинами серед гуку стрілів, щоби сею правдивою музикою приглушити — як мовляв — сотки фальшивих звуків з часу пописів. Гук карабінів і гармат вигонив єму з голови всякі мельодиї. По такім радикальнім лїченю Авбер повертав домів зовсїм успокоєний.

— **Вражіня спадаючих**. Падаючи в глубоку пропасть, летить ся часом кільканайцять хвиль. Якже страшні мусять бути сї хвилї, так собі доси всї представляли — однак досьвід поучає зовсїм інакше. Кілька осіб, котрі при спаданю вийшли цїло, одноголосно заявляють, що спадаючи, чули якусь музику, що їх думки перебігали через голову зі сто раз більшою скоростию, не відчували ні слїду страху, ні розпуки. З тихою резиґнациєю роздумували про положенє оставшої по їх смерти родини, а що найдивнїйше, не відчували болю, а чули найвиразнїйше відгомін удару власної голови о тверду шкаралупу снїгу. В сїй самій хвилї покидала їх вся притомність, але час спаданя видавав ся їм нескінчено довгим. Член альпейского клюбу, професор ґеольоґії Гайм, драпаючи ся сего року на високу гору в Альпах, ступив неосторожио на снїг і полетїв коміт головою в глубоку пропасть. Груба верства мягкого снїгу спасла єму житє. Місячник »Physiche Studien« подає сю пригоду проф. Гайма та поміщує єго вражіня, яких він дізнав підчас спаданя. Вражіня сї є цїлком згідні з передше наведеними.

— **Конкурс** на посаду будівляного ад'юнкта оголошує маґістрат м. Коломиї. Річна платня виносить 1800 корон і 300 корон активального додатку. Поданя можна вносити по конець серпня с. р.

Нотарияльна палата оголошує конкурс на опорожнене місце нотаря в Копичинцях. Поданя треба вносити до дня 31. с. м.

— **Дрібні вісти**. Мінїстер просьвіти затвердив приватну доцентуру д-ра Йосифа Бол. Грибовского для палєонтольоґії на фільософічнім видїлї Ягайлоньского унїверситету в Кракові. — Вчера застрілив ся секретар анґлїйскої амбасади у Відни, Гонораблє Гуґ Ґросвенор. Причина самоубійства незвісна.

Посмертна † оповістка.

О. Іван Борисевич, містодекан порохницкий, парох в Кривчи коло Перемишля, упокоїв ся дня 6. с. м. — В. є. п.!

Стефанія Мацуцка, донька о. Льва Мацуцкого, пароха Нового-Яжова, упокоїлась по довшій недузї в 20. роцї житя. Покійна відзначалась сильним характером, образованєм і любовию до свого народа; померла як раз в часї, коли мала станути під слюбний вінець. В. ї. п.!

Олїмпія Авдиковска, дочка бл. п. Івана Авдиковского, бувшого пароха Оглядова і дек. холоївского, упокоїла ся на удар серця у свого шваґра о. Івана Стоцкого в 54. р. житя. — В. ї. п.!

Наука, штука, лїтература.

— **»Молода Україна«** ч. 8. за серпень 1900 (другий наклад по конфіскатї) подає справоздане з другого віча української академічної молодїжи, що відбуло ся дня 14. н. ст. липня с. р. у Львові.

Телєґрами.

Відень, 8. серпня. N. fr. Presse довідує ся, що скликанє соймів краєвих наступить в пізній осени з кінцем падолиста або з початком грудня.

Будапешт, 8. серпня. Угорский премієр Сель виїхав вчера вечером до Ішлю.

Відень, 8. серпня. Цїсар зарядив жалобу для цїлої фльоти з причини смерти короля Гумберта.

Берно швайцарске, 8. серпня. В Парижи має відбути ся конґрес анархістів від 9. до 24. вересня.

Рим, 8. серпня. В Терні арештовано кількох анархістів, які убійство в Монзи сьвяткували банкетом.

Петербург, 8. серпня. Ґенеральний штаб одержав вість з Харабаровска, що віддїл ґен. Сахарова посунув ся 120 км. на полудне до Сансіна, не надибавши нїгде Китайців. Росияни забрали один китайский корабель і коло Ербізіям підпалили китайскі склади з ріжними припасами. — Ґенерал Мазєвский доносить, що всякі вісти про напад Китайців на забайкальский край є неправдиві.

Льондон, 8. серпня. «Daily Telegraph» доносить з Преторії під днем 5. серпня, що дрібні віддїли Боерів атакували Анґлїйців з усїх сторін підчас відвороту анґлїйского ґарнїзону зі Спрінґс.

Претория, 8. серпня. У Фрибурґу запанував в суботу великий пострах перед боерским нападом. Покликано під оружє міску сторожу і зажадано військової підмоги.

Претория, 8. серпня. Гарісміт піддало ся анґлїйскому ґенералови Макдональдови. Тим самим привернено зелїзниче полученє межи Оранїєю а Наталем. Неприятельскі війска борють ся завзято над Еляндсрівер.

Відозва.

В шкільнім роцї 1899/1900 удержувала »Шкільна Поміч« в Самборі в своїй бурсї 26 учеников і двох інструкторів. З поміж них здало сїмох учеников IV. кляси рускої школи вправ вступний іспит до ґімназиї, прочі-же всї перейшли з добрим поступом до висшої кляси.

Аби товариство »Шкільна поміч« могло і дальше в сїм напрямі дїлати, відкликуєсь до П. Т. Всеч. духовеньства і других патріотів самбірского Підгіря і других частий нашого краю з прошенєм о надсиланє жертв, хотяйби і малих.

Товариство наше не має жадних капіталів, розпочало майже без гроша і боротись мусить недоборами, бо як справозданє касове з сего року гласить, вплинуло сего року членьских вкладок по 1 К. річно 22 К. а з жертв 78 К. 60 сот., разом 100 К. 60 сот. Видїл »Шкільної Помочи« бачучи конечну потребу удержуваня бурси в Самборі, (бож другої нема) а з другої сторони борючи ся з недоборами, над котрих покритєм неустанно промишляти мусить, жертвує і на дальше свою працю, однак представивши річ правдиво, сподївсь, що вся інтелїґенция замісцева, поспішить радо з помочию і дасть спроможність утвердитись і розвинутись так хосенній інституциї.

Жертви і членьскі вписи просимо надсилати на руки предсїдателя о. М. Ортиньского, катехита учительской семинариї в Самборі.

Від Видїлу товариства »Шкільна Поміч«.

В Самборі 22. липня 1900.

Рік адміністрацийний огневого дїлу XXXVIII.

Рік адміністрацийний градового дїлу XXXV.

ЗАМКНЕНЄ РАХУНКІВ

Товариства Взаїмних Убезпечень в Кракові

(Дїлу огневого і градового) за час від І. цьвітня 1899 до 31. марта 1900.

Рахунок Доходів і Страт з дїлу огневого і градового за час від 1. цьвітня 1899 р. до 31. марта 1900 р.

	РОЗХІД	Дїл огневий і градовий						Припадає на дїл огневий		Припадає на дїл градовий	
		Кор.	с.	Кор.	с.	Кор.	с.	Кор.	с.	Кор.	с.
I.	**Шкоди і кошти ліквідації виплачені:**										
	1. В огневім дїлї	4,761.733	50								
	з відтягненєм звороту від Тов. контр-асекур.	1,461.178	98	3,300.555	52						
	2. В градовім дїлї	676.742	06								
	з відтягненєм звороту від Тов. контр-асекур.	326.598	74	350.143	32	3,650.698	84	3,300.555	52	350.143	32
II.	**Кошти адміністрації:**										
	1. Кошти орґанізацийні										
	2. Провізиї аґент. (з відтягненєм провізиї контр-асекур.) в дїлї огневім			233.934	74						
	Провізиї аґент. (з відтягненєм провізиї контр-асекур.) в дїлї градовім			21.959	23	255.893	97	233.934	74	21.959	23
	3. Біжучі видатки адмінїстрацийні					1,556.604	75	1,511.771	27	44.833	48
III.	**Відписи і иньші вилатки**					167.197	88	156.852	89	10.344	99
IV.	**Фонд на шкоди неусталені:** (з відтягненєм удїлу тов. контр-асекур.)					529.857	49	529.857	49		
V.	**Стан фондів з кінцем року 1899/1900 (з виїмкою фонду емер.)**										
	1. Резерва задатку на дальші лїта в дїлї огневім			3,288.988	08						
	з відтягненєм контр-асекурициї			868.882	55	2,420.105	53	2,420.105	53		
	2. Фонд резервовий а) в огнев. дїлї			5,761.635	41						
	б) в градов. дїлї			1,990.398	03	7,752.033	44	5,761.635	41	1,990.398	03
	3. Фонд на ріжницю курсу в огн. дїлї										
	4. Фонд вирівнуючий					433.056	—	433.056	—		
VI.	**Чиста позісталість**					861.988	92	758.174	14	103.814	78
						17,627.436	82	15,105.942	99	2,521.493	83

	PRИХІД	Дїл огневий і градовий						Припадає на дїл огневий		Припадає на дїл градовий	
		Кор.	с.	Кор.	с.	Кор.	с.	Кор.	с.	Кор.	с.
I.	**Фонди перенесені з р. 1898/9:**										
	1. Резерва задатку			2,889.493	32						
	з відтягненєм контр-асекурациї			826.839	20	2,062.653	12	2,062.653	12		
	2. Фонд резервовий огневого дїлу з днем 1. цьвітня 1899			5,659. 47	66						
	Фонд резервовий градового дїлу з днем 1. цьвітня 1889			1,921.673	96	7,580.821	62	5,659.147	66	1,921.673	96
	3. Фонд резервовий огнев. дїлу приріст в біжучім роцї			102.487	75						
	Фонд резервовий град. дїлу приріст в біжучім роцї			68.724	07	171.211	82	102.487	75	68.724	07
	4. Фонд на ріжницю курсу огневого дїлу					60.404	64	60.404	64		
	5. а) Фонд асекурацийний огневого дїлу перенес. з року 38			105.187	76						
	б) Фонд на звороти			133.211	04						
	в) Відсотки резервового фонду } в р. 1899/1900			167.549	18						
	ґ) Дохід з недвижимостий нетто } в р. 1899/1900			27.108	02	433.056	—	433.056	—		
II.	**Фонд на неусталені шкоди перенесені з р. 1898/9**					476.266	16	476.266	16		
III.	**Зібраний задаток:**										
	1. В огневім дїлї	8,222.470	20								
	з відтягненєм контр-асекурациї	2,172.206	38	6,050.263	82						
	2. В градовім дїлї	965.341	83								
	з відтягненєм контр-асекурациї	474.457	67	490.884	16	6,541.147	98	6,050.263	82	490.884	16
IV.	**Дохід з льокациї капіталу**					61.752	62	55.409	80	6.342	82
V.	**Иньші доходи**					240.112	86	206.254	04	33.868	82
						17,627.436	82	15,105.942	99	2,521.493	83

Краків, дна 31. марта 1900.

Комісия контролююча:

Мечислав Урбаньский. **Клементий ґр Дїдушицкий.**

Михайло Ґарапіх.

Андрей ґр. Потоцкий. **Володимир Ґнєвош.**

Дирекция:

Ігнатій Ґлажевсний.

Зенон Слонецкий. **Др. Ґустав Ромер.**

Віктор Ґабленц,
начальник центрального бюра рахункового.

З друкарні В. А. Шийковского.

Видав і відповідав за редакцию Стефан Кульчицкий.